

do zdaj le pri skušnji ostalo. Vselej naj se pa seje na povlečeno njivo; setev potem gotovo enakomernejše izpade.

Kdaj da se ima sejati: ali zjutraj ali pa zvečer, to je vse eno; vendar pa imajo eni posebno vero v to, da se zvečer seje in zgodaj drugi dan še le povleče. Koliko da je v tem resnice, vsak lahko sam sodi; vendar naj omenim, kako gospod J. G. Elsner, imenitni šlezki kmetovalec, v svojem spisu „o predivstvu“ to spričati skuša. On pravi: Nekega gospodarja, ko je ravno lan povlačeval, je noč prehitela, tako da je bil primoran si polovico dela za drugi dan pustiti. Drugi dan je res na vse zgodaj ostalo polovico povlekel. Ko je pa jel lan rasti, bil je gospodar zelo osupnjen, ko je videl, da je druga polovica v rašči dosti pred prvo, in še bolj ob času puljenja, ko je tudi dobrčko več lanú na nji pridelal.

Ko je seme pod zemljo, potem je do puljenja le še pletev, in neko delo, ktere pa naši kmetovalci gotovo ne poznajo; to delo se zove slanje (den Lein ländern). Pletev naj se prične kakor hitro se plevél prikaže, in naj se ponovi, kolikokrat le treba. Slanje, ktero pri nas ni v rabi, je v družih deželah poglavitno delo (v Belgiji), kjer skušnja uči, da se s tem najdaljši lan z najžlahnejim likom pridelal. To delo ni ravno težavno. Vzame se rogovilastih vejic, ktere se tako prisečejo, da ostane roč kak poldrugi čevelj dolg, kateri se spodaj ošpiči; rogli naj bodo 3 do 4 palce dolgi. Take vilice se po celi njivi zasadé, in sicer tako, da molijo malo manj ko za 1 čevelj iz zemlje. Na tako zasajene vilice pridejo dolge palce, na ktere se suhega fraščja redko položi, tako, da je cela njiva z fraščjem preprežena.

Kako važno da je to delo, lahko je razvideti iz tega, ako se vé, da en sam funt iz tacega lanú pridelanega prediva v Belgiji tudi 100 gold. in še več veljá. Se vé, da je na izdelovanju največ ležeče, vendar se pa iz nobenega družega lanú tako tanjka roba izdelati ne dá kakor ravno iz slanje.

Kako da je mogoče s samim slanjem tako čislano robo pridelati, to je jasno; saj smo že rekli, da čem gostejše je lan sejan, tem žlahnejši lik dobí. Pregosti lan pa kaj rad poleže in potem gré večidel pod zlo, kar se pa pri slanju zgodi ne more, ker lan raste skozi fraščje, na ktero se naslanja, da mu najhujši dež in veter škodovati ne more. Tako pridelani lik pa ni samo najtanjši, ampak tudi najdaljši je; ni se namreč bati, da bi lan polegal, če tudi se mu enmalo bolj z gnojem postreže, kar je najboljšo sredstvo dolg lan doseči.

Ko je enkrat lan zadosti dozorel, je tudi za kmetovalca zadnje delo prispelo, namreč puljenje in sušenje. Zadosti dozorel je pa že lan takrat, kadar je seme še le na pol zrelo; da v nekterih krajih ga pulijo že, med tem ko cvetè; to pa ni prav, ker doseže se s tem sicer zelo tanko, al slabotno predivo.

O puljenju je malo kaj reči, k večemu to, da se stebila ne smejo potrgati, ampak s koreniko vred izpuliti.

Sušenje se izvrši ali na njivi sami, al pa, kar je še bolje, na kacam strnišču.

S tem je končano kmetovalcevo delo, v smislu, kakoršnega smo razodeli. Zdaj prestopimo na daljno izdelovanje, ktero pa že v kmetijsko obrtnijo spada. (Dalje prihodnjič.)

Naznanilo novega časnika o svilorejnih zadevah.

Naši bralci že vedó, da se je v Gorici ustanovilo na državne stroške poskuševališče svilorejno. Ta av-

strijskemu svilarstvu zelo potrebni zavod bode, ako se dovolj naročnikov oglasi, začel 1. julija izdajati poseben časnik, ki bode dvakrat na mesec izhajal v nemškem in laškem jeziku, vselej na celi pôli, in bode za pol leta veljal 1 gold. 50 kr. Kakor prvi list, za poskušnjo izdani, kaže, bode obsegal vsa dela omenjenega poskuševališča, skušnje družih svilorejcev tudi vnanjih, laških in francoskih, pa tudi vse, kar bode c. kr. ministerstvo kmetijstva storilo za povzdigo sviloreje domače itd. Iz tega vidijo bralci, ki so nemškega in laškega jezika zmožni, da za majhni denar dobó časnik, ki jim bode poročal o vsem, kar jim je za poduk in razjasnilo potrebno. Časnik ta se tedaj že sam po sebi priporoča, priporočamo ga jim pa tudi mi, katerim bode dobro služil, da važnejše reči tudi našim svilorejcem, ki niso nemškega jezika zmožni, poslovenimo v našem domačem jeziku. Naročnina se pošilja v Gorico na „k. k. Seidenbau-Versuchsstation“.

Politične stvari.

Politika avstrijskih narodov in avstrijska narodna politika.

Prevdarka vreden spis beremo pod tem naslovom v dunajskem časniku „Reform“, kateri z mirno besedo, zrelem prevdarkom in zmirom s pravim avstrijskim srcem pretehtuje zadeve našega cesarstva. Naj „Novice“ iz njega posnamejo nekoliko vrstic.

Vesela, prav vesela resnica je — pravi — da danes tudi narodi avstrijski delajo politiko. Več stoletij ni jim bilo dovoljeno besede vmes govoriti, sukati so se morali brezvoljno, kakor je vladna politika hotela.

Če pa je vladna politika v poprejšnjih časih marsikaj hudo zgrešila, to vendar se oni politiki na čast in hvalo mora reči, da je vzdržala Avstrijo kot celoto, — da je vstvarila močno in spoštovano cesarstvo, ki je večkrat po hudih udarcih veliko škodo trpelo, a se vendar zopet kot mogočna država na noge postavilo. In ravno pod ministerstvom kneza Metternicha, kateremu se največ graje mora oponašati, je Avstrija bila glava evropskega državnega reda, Dunaj pa je bil središče politike vsemu svetu.

Vsa prejšnja avstrijska ministerstva so se misli državne celote krepko držala, še le najnovejše ministerstvo Beustovo je popustilo to misel; podvrglo se je politiki enega samega naroda — magjarskega — in je prezrlo politiko vseh družih narodov; vstrašila ga je velika naloga, da bi bilo iz svobodne različenosti vstvarilo svobodno enoto, in skusilo je, umetno vstvariti dve nesvobodni enoti. To je dvalizem.

Največi pogrešek in največa nedoslednost pri tem je pa ta, da sicer priznava svobodo narodne politike, a da to svobodo le dvema narodoma dati hoče, in to dvema narodoma, ktera ne le sama za-se, temuč tudi oba skupaj sta le manjšina nasproti večini ostalih narodov avstrijskih. Al kaj pravimo: „dvema narodoma?“ Ni res; saj tudi nemški Avstrijanci niso prav in popolnoma ravnopravni, ampak podvrženi so zelo magjarskemu gospodstvu. In da bi to tudi ne bilo in da bi bil dvalizem res prav po natanjčni tehtnici umerjen, mora vendar vsak politikar, ki ne politikuje samo od danes do jutri, spoznati to, da državna naredba, po kateri bi nad mnogimi velikimi, zavednimi, zgodovinsko-upravičenimi, fizično močnimi in duševno izbuženimi narodi le dva naroda imela pravico in svobodo po svoje delati politiko, kateri bi vsi drugi narodi morali le biti povoljni material, da taka državna politika ni pravična, ni svobodomisleča, ampak da je duševno in fizično ne-